

EEN NIEUW BEGIN

Van Robert Jordan zijn verschenen:

Het Rad des Tijds

- Eerste proloog: Een nieuw begin
- Boek I Het Oog van de Wereld
- Boek II De Grote Jacht
- Boek III De Herrezen Draak
- Boek IV De Komst van de Schaduw
- Boek V Vuur uit de Hemel
- Boek VI Heer van Chaos
- Boek VII Een Kroon van Zwaarden
- Boek VIII Het Pad der Dolken
- Boek IX Hart van de Winter
- Boek X Viersprong van de Schemer
- Boek XI Mes van Dromen

Van Robert Jordan en Brandon Sanderson:

Het Rad des Tijds

- Boek XII De Naderende Storm
- Boek XIII De Torens van Middernacht
- Boek XIV Het Licht van Weleer

De Wereld van het Rad des Tijds (*samen met Teresa Patterson*)
Krijger van de Altai

ROBERT JORDAN

HET RAD DES TIJDS * EERSTE PROLOOG

EEN NIEUW
BEGIN

Vertaald door Lia Belt

UITGEVERIJ LUITINGH-SIJTHOFF

© 2004 Robert Jordan

All rights reserved

© 2004, 2021 Nederlandse vertaling

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff B.V., Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Oorspronkelijke titel: *New Spring*

Vertaling: Lia Belt

Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio

Omslagillustratie: Sam Weber, © Tom Doherty Associates

ISBN 978 90 245 9552 5

ISBN e-book 978 90 245 6445 3

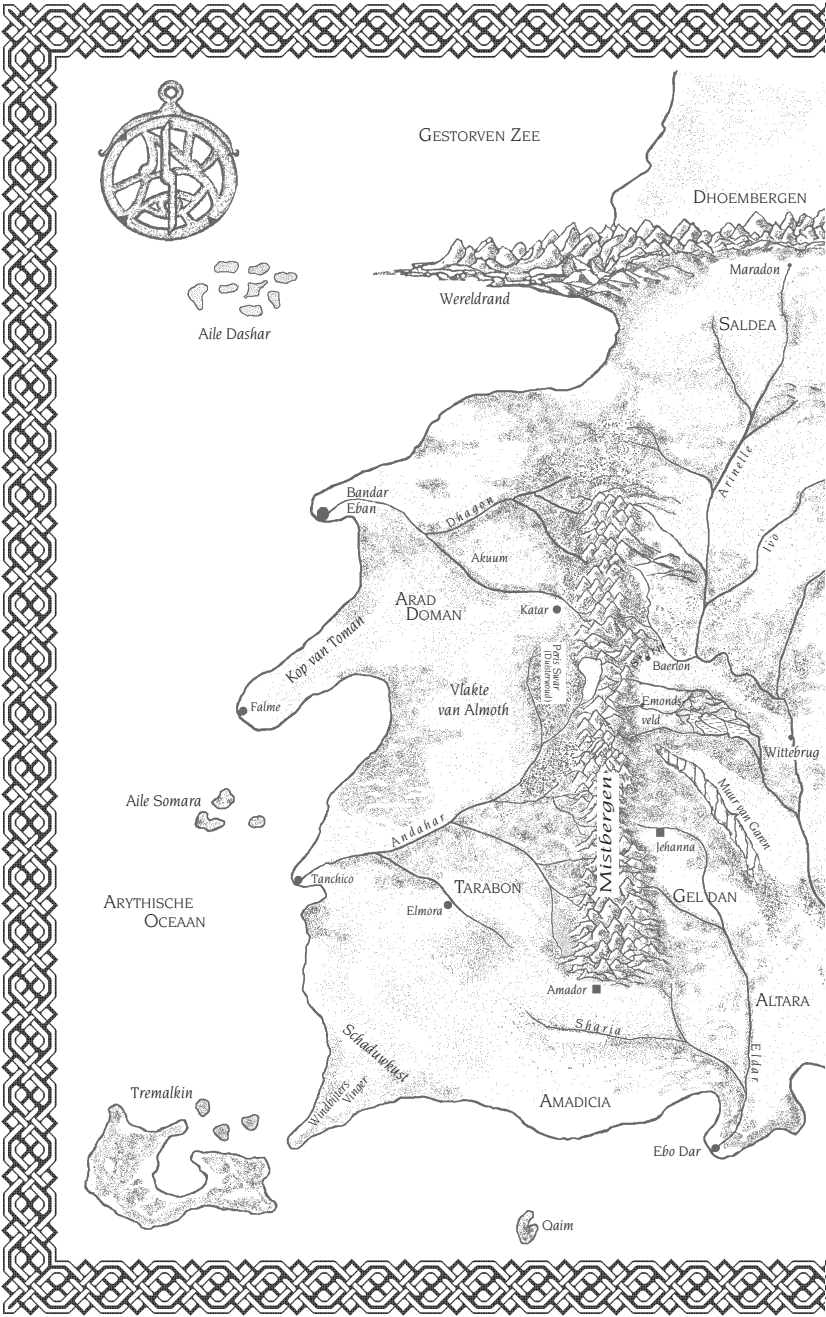
NUR 334

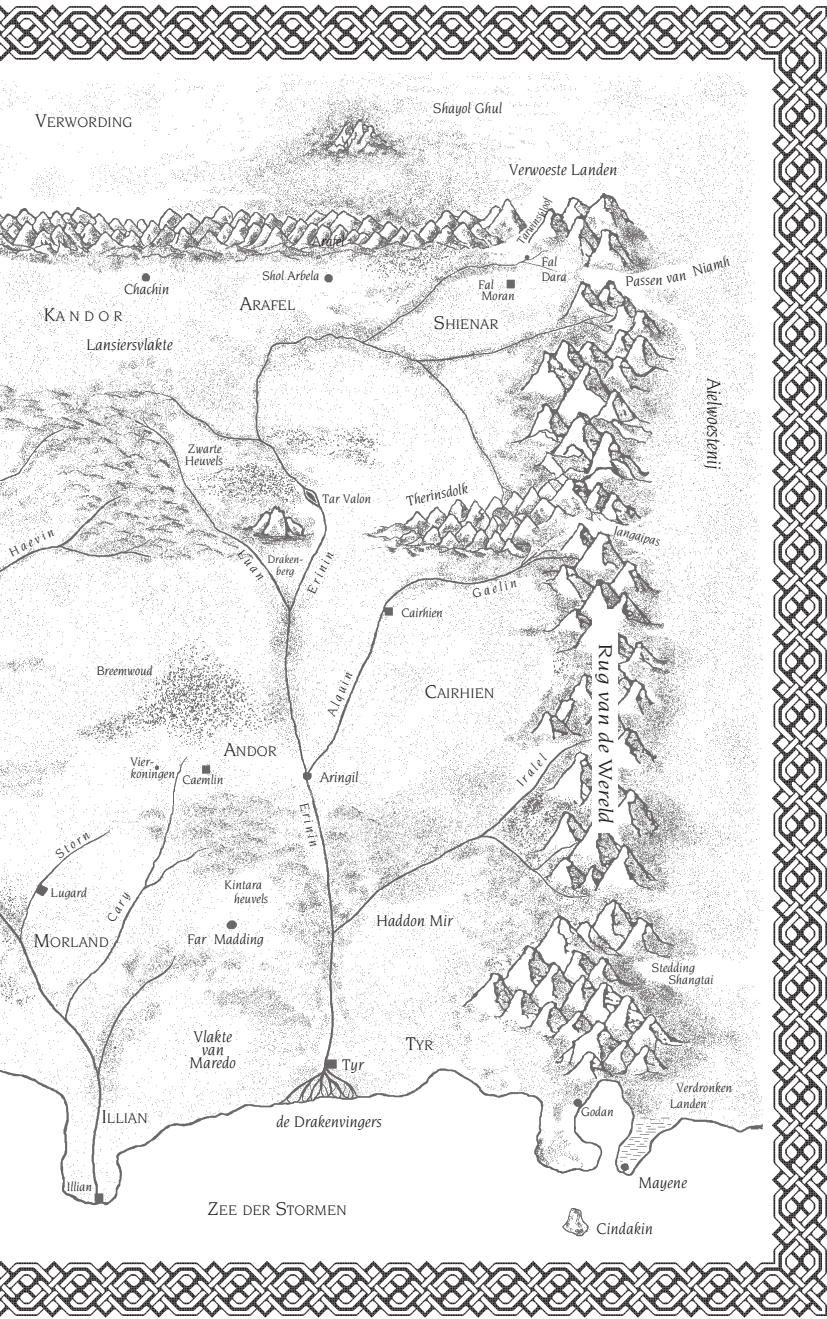
www.lsamsterdam.nl/fantasy

www.boekenwereld.com

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat dit niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Harriet.
Nu en altijd.

De Haak

De koude wind gierde door de nacht, over het met sneeuw bedekte landschap waar al drie dagen gevechten gaande waren. De lucht was helder en minder koud dan Lan in deze tijd van het jaar had verwacht. Desondanks straalde de kilt via zijn stalen borstplaat door zijn overjas en hing tijdens windstiltes zijn adem in wolken voor zijn gezicht. Het donker van de nacht begon net af te nemen en de duizenden sterren, die leken op een wolk van diamantstof, begonnen langzaam te vervagen. De grote maansikkel hing laag aan de hemel en gaf nauwelijks genoeg licht om de omtrekken te zien van de mannen die het kamp tussen de eiken- en lederbladbomen bewaakten. Er brandden geen vuren; die zouden hun positie meteen aan de Aiel verraden. Hij had de Aiel al eerder bestreden, lang voor deze oorlog was begonnen. Dat was tijdens de Shienaraanse marsen geweest, als plichtsvervulling tegenover vrienden. Aielmannen waren al erg genoeg bij daglicht. Als je ze bij nacht tegenover je kreeg, kon je net zo goed een muntje opgooien om te bepalen of je zou blijven leven of niet. Maar soms vonden ze je natuurlijk ook wel zonder dat je een vuurtje aanstak.

Hij legde een gehandschoende hand op zijn zwaard, trok zijn mantel dichter om zich heen en liep door de kuitdiepe sneeuw verder op zijn ronde langs de wachten. Zijn zwaard was al oud, nog voor

het Breken van de Wereld gemaakt met de Ene Kracht. Dat was ten tijde van de Oorlog van de Schaduw, toen de Duistere de wereld had aangeraakt. Uit die tijd restten enkel nog legenden, behalve misschien dat wat de Aes Sedai wisten, maar het wapen was een onomstotelijk en tastbaar feit. Het was onbreekbaar en hoefde nooit te worden geslepen. Het heft was gedurende de vele eeuwen talloze keren vervangen, maar het lemmet werd zelfs niet door roest aangetast. Het had ooit toebehoord aan koningen van Malkier.

De volgende wacht die hij bereikte, een korte, gedrongen vent in een lange donkere mantel, leunde tegen de stam van een wijdvertakte eik, met zijn hoofd op zijn borst gezakt. Toen Lan de schouder van de wacht aanraakte, sprong de man rechtop. Hij liet bijna de boog van hoorn en pees uit zijn hand vallen. De kap van zijn mantel gleed naar achteren en even was zijn conische stalen helm zichtbaar, voor hij haastig de kap weer naar voren trok. In het vage maanlicht kon Lan het gezicht van de man niet zien achter de tralies van de gelaatskap, maar hij kende hem. Lans eigen helm was open, zoals bij een dode Malkier, en er was een stalen halvemaan boven zijn voorhoofd aangebracht.

‘Ik sliep niet, heer,’ zei de man snel. ‘Ik rustte alleen even uit.’ Hij was een Domani met een koperkleurige huid en hij klonk terecht beschaamd. Dit was niet zijn eerste strijd, zelfs niet zijn eerste oorlog.

‘Een Aiel zou je hebben gewekt door je keel af te snijden of een speer in je hart te steken, Basram,’ zei Lan op zachte toon. De mannen luisterden beter wanneer je zacht sprak dan wanneer je schreeuwde, zolang je maar vastberaden en zeker klonk. ‘Misschien gaat het beter zonder de verleiding van die boom achter je.’ Hij zei maar niet dat, zelfs al was er geen Aiel om hem te vermoorden, de man zou bevrozen als hij te lang op één plek bleef staan. Basram wist dat. De winters in Arad Doman waren bijna net zo koud als die in de Grenslanden.

De Domani mompelde een verontschuldiging, raakte eerbiedig zijn helm aan en liep drie passen van de boom weg. Nu bleef hij rechtop staan en tuurde in het donker. Hij bewoog ook zijn voeten zodat zijn tenen niet zwart zouden worden. Men zei dat er in de buurt van de rivier Aes Sedai waren die Heling aanboden, dat ze

wonden en ziekten lieten verdwijnen alsof die er nooit waren geweest. Als er geen Heling voorhanden was, werden lichaamsdelen doorgaans afgezet om te voorkomen dat een man zijn voeten of zelfs zijn benen verloor aan de zwarte verrotting. Het was in ieder geval raadzaam om je zo min mogelijk met de Aes Sedai in te laten. Soms kwam je er pas jaren later achter dat je bij een van hen in de schuld stond, en dat ze je wist te vinden als ze je nodig had. Aes Sedai dachten ver vooruit, en het kon ze doorgaans schijnbaar weinig schelen wie ze in hun plannen betrokken, of hoe. Dat was een van de redenen waarom Lan hen vermeed.

Hoe lang zou de hernieuwde oplettendheid van Basram duren? Lan wilde dat hij het wist, maar het had geen zin om nog meer van de Domani te vragen. Alle mannen onder zijn bevel waren hondsmoe. Waarschijnlijk was elke man in het leger van het zo indrukwekkend genaamde Grote Verbond – dat soms het Grootse Verbond of het Grote Bondgenootschap werd genoemd of soms door een andere, lang niet altijd even vleierende naam werd aangeduid – zo goed als uitgeput. Vechten was warm werk, sneeuw of geen sneeuw, én vermoeiend. Spieren verkrampten van spanning, zelfs al mochten ze af en toe rusten, en de afgelopen paar dagen was er weinig gelegenheid geweest om lang te rusten.

Het kampement huisde meer dan driehonderd mannen. Er stond altijd een kwart van dat aantal op wacht – tegen Aiel wilde Lan zo veel mogelijk ogen op de uitkijk hebben – en voordat hij tweehonderd stappen had gezet moest hij nog drie mannen wekken. Een van hen stond zelfs zonder enige ondersteuning staande te slapen. Jaim had zijn hoofd omhoog en zijn ogen open. Dat was een handigheidje dat sommige soldaten leerden, vooral oudere soldaten zoals Jaim. De man protesteerde dat hij niet had geslapen – hoe had dat immers gekund terwijl hij rechtop stond? – maar Lan onderbrak hem met de belofte dat hij het Jaims vrienden zou laten weten als hij hem weer betrapte.

Jaim keek hem even met open mond aan en slikte toen. ‘Het zal niet weer gebeuren, heer. Het Licht moge me branden als het wel gebeurt!’ Hij klonk overtuigd tot in zijn tenen. Sommige mannen zouden bang zijn dat hun vrienden hun een pak slaag zouden geven omdat ze hen in gevaar hadden gebracht, maar gezien het gezelschap dat Jaim meestal verkoos, was hij waarschijnlijk alleen

bang voor de vernedering omdat hij gesnapt was.

Lan grinnikte terwijl hij doorliep. Hij lachte maar zelden, en er viel ook eigenlijk niets te lachen, maar hij kon beter lachen dan zich zorgen maken over iets wat hij toch niet kon veranderen, zoals vermoeide mannen die stonden te dommelen tijdens de wacht. Je kon je net zo goed druk maken over de dood. Wat je niet kon veranderen, moest je verdragen.

Plotseling bleef hij stilstaan en riep: 'Bukama, wat loop je toch rond te sluipen? Je volgt me al sinds ik wakker ben.' Er kwam een verraste grom vanachter hem vandaan. Ongetwijfeld had Bukama gedacht dat hij onhoorbaar was. Eerlijk gezegd hadden ook maar weinigen het gekraak van zijn laarzen in de sneeuw kunnen horen, maar hij had moeten weten dat Lan een van die weinigen was. Hij had Lan tenslotte zelf opgeleid, en een van zijn eerste lessen was dat je je altijd bewust moest zijn van je omgeving, zelfs als je sliep. Dat was geen eenvoudig te leren les voor een jongen, maar alleen de doden konden het zich veroorloven hun waakzaamheid te laten varen. En in de Verwording, voorbij de Grenslanden, zou je je al snel bij de doden voegen als je niet waakzaam was.

'Ik paste alleen maar op je,' kondigde Bukama nors aan terwijl hij voortbeende om Lan in te halen. 'Een van die zwartgesluerde Aiel-Duistervrienden zou kunnen binnensluipen en jóuw keel afsnijden, zo onvoorzichtig als je doet. Ben je dan alles vergeten wat ik je geleerd heb?' Bukama was stevig en breedgeschouderd, bijna even lang als Lan en langer dan de meeste mannen. Hij droeg een Malkierse helm zonder kam, al had hij er wel recht op. Hij had meer oog voor zijn plichten dan voor zijn rechten, en dat was op zich een goede zaak, maar Lan wenste dat hij niet zo volledig afstand deed van zijn rechten.

Toen het land van Malkier ten onder ging, hadden twintig mannen de taak om de pasgeboren Lan Mandragoran naar de veiligheid te brengen. Slechts vijf van hen hadden die reis overleefd, Lan opgevoed en opgeleid, en Bukama was de laatste van hen die nog in leven was. Zijn haar was nu volledig grijs en volgens de traditie op schouderlengte geknipt, maar hij hield zijn rug recht, zijn armen waren hard en zijn blauwe ogen helder en oplettend. Bukama was doordrongen van traditie. Hij had zijn haren naar achteren gebonden met een lederen koord. Dat koord zat in de in-

middels blijvende groef in zijn voorhoofd die daar door de jaren heen was ontstaan. Er waren niet veel mannen meer die de hadori droegen. Lan wel. Hij zou ermee sterven en met niet meer dan de hadori begraven worden. Als er tenminste iemand was om hem te begraven. Hij keek naar het noorden, in de richting van zijn thuis in de verte. De meeste mensen zouden het een vreemde plek vinden om je thuis te noemen, maar hij had de aantrekkingskracht ervan al gevoeld sinds hij deze richting was gaan volgen.

‘Ik heb genoeg onthouden om je te horen aankomen,’ antwoordde Lan. Er was nog niet voldoende licht om Bukama’s verweerde gezicht te zien, maar hij wist dat de man een frons op zijn voorhoofd had. Hij had nooit een andere uitdrukking gezien op het gezicht van zijn vriend en leraar, zelfs niet wanneer hij iemand prees. Bukama was een man van staal in een omhulsel van vlees en bloed. Zijn wil was staal, de plicht zijn ziel. ‘Denk je nog steeds dat de Aiel trouw hebben gezworen aan de Duistere?’

De andere man maakte een gebaar om het kwaad af te weren, alsof Lan de ware naam van de Duistere had uitgesproken. Shai’tan. Ze hadden beiden gezien dat het hardop uitspreken van die naam ongeluk kon brengen, maar Bukama dacht dat je de aandacht van de Duistere al kon trekken door alleen maar aan die naam te denken. *De Duistere en alle Verzakkers zijn gekerkerd in Shayol Ghul*, dreunde Lan in gedachten op, *gebonden door de Schepper op het ogenblik van de Schepping. De hand van de Schepper beschermt de wereld en het Licht schijnt op ons allen*. Hij dacht niet dat alleen denken aan die naam voldoende was, maar je kon maar beter het zekere voor het onzekere nemen als het om de Schaduw ging. ‘Als dat niet zo is, waarom zijn we hier dan?’ zei Bukama zuur. Dat was verrassend. Hij klaagde graag, maar altijd over onbelangrijke dingen of toekomstige zaken. Nooit over het heden. ‘Ik heb beloofd dat ik tot het eind zou blijven,’ antwoordde Lan mild.

Bukama wreef over zijn neus. Misschien gromde hij; het was moeilijk te horen. Een andere les was geweest dat het woord van een man zo goed moest zijn als een eed, gezworen onder het Licht, en dat het anders niets voorstelde.

De Aiel hadden inderdaad doen denken aan een horde Duister-vrienden toen ze plotseling verschenen over de immense bergrug

die de Rug van de Wereld werd genoemd. Ze hadden de grote stad Cairhien in brand gestoken en het land van Cairhien geplunderd. In de afgelopen twee jaar hadden ze zich een weg gevochten door Tyr en vervolgens door Andor voor ze de strijdperken buiten de uitgestrekte eilandstad Tar Valon hadden bereikt. In alle jaren sinds de huidige naties waren voortgekomen uit het keizerrijk van Artur Haviksvleugel hadden de Aiel nooit eerder hun Woestenij verlaten. Misschien hadden ze voordien zelf een invasie beleefd. Niemand wist het zeker, behalve misschien de Aes Sedai in Tar Valon. Maar zoals zo vaak zeiden de vrouwen van de Witte Toren er niets over. Wat de Aes Sedai wisten, hielden ze voor zichzelf. Ze gaven alleen wat kleine wetenswaardigheden prijs wanneer zij dat wilden. Maar in de wereld buiten Tar Valon hadden vele mannen beweerd dat ze een patroon zagen. Er waren duizend jaren verstreken sinds het Breken van de Wereld en de Trollok-oorlogen, zo vertelden de geschiedkundigen althans. Die oorlogen hadden de landen die toen bestonden verwoest, en niemand twijfelde eraan dat de Duistere erachter zat, of hij nu gevangen zat of niet. Net zoals het zeker was dat hij achter de Oorlog van de Schaduw, het Breken van de Wereld en het einde van de Eeuw der Legendes had gezeten. Duizend jaar na de Trollok-oorlogen had Haviksvleugel een keizerrijk opgebouwd. En ook dat werd na zijn dood verwoest in de Oorlog van de Honderd Jaren. Sommige geschiedkundigen herkenden ook in die oorlog de hand van de Duistere. Nu, bijna duizend jaar na de ondergang van Haviksvleugels keizerrijk, doken de Aiel weer op, brandend en moordend. Het móést wel een patroon zijn. De Duistere moest er wel achter zitten. Lan was nooit naar het zuiden gegaan als hij dat niet had geloofd. Nu geloofde hij dat niet meer, maar hij had zijn woord gegeven.

Hij wiebelde met zijn tenen in zijn omgeslagen laarzen. Hij was gewend aan kou, maar de kilte trok in je voeten als je te lang op één plek in de sneeuw bleef staan. ‘Laten we een eindje gaan lopen,’ zei hij. ‘Ik twijfel er niet aan dat we nog wel een man of twaalf zullen moeten wekken.’ En nog een ronde moeten lopen om weer anderen te wekken.

Voor ze echter een stap konden zetten, hoorden ze iets: het geluid van paardenhoeven in de sneeuw. Lan verplaatste zijn hand naar zijn zwaard en legde het bijna automatisch wat lossers in de sche-

de. Aan het geluid van staal op leer hoorde hij dat Bukama hetzelfde deed. Ze waren geen van beiden bang voor een aanval; Aiel reden alleen uit als het echt moest, en zelfs dan met grote tegenzin. Maar een eenzame ruiter op dit tijdstip moest een boodschapper zijn, en boodschappers brachten tegenwoordig maar zelden goed nieuws. Vooral 's nachts.

De ruiter en zijn paard kwamen tevoorschijn uit de duisternis, voorafgegaan door een slanke man te voet. Aan zijn boog te zien was hij een van de wachten. Het paard had de gebogen hals van het Tyreense stamboek, en de ruiter was overduidelijk ook uit Tyr afkomstig. Lan rook de geuren van rozen en van de oliën in de puntige baard van de man al van verre. Alleen Tyreners waren dom genoeg om geuren op te doen, alsof de Aiel geen neuzen hadden. Bovendien droeg niemand anders zulke helmen, met een hoge kam op de bovenkant en een rand waardoor het gezicht van de drager in schaduwen werd gehuld. De enkele witte pluim op zijn helm gaf aan dat hij een officier was, een vreemde keus als boodschapper, al was hij dan een officier van lage rang. Hij zat ineengedoken in zijn hoge zadel en hield zijn mantel stevig om zich heen. Het leek of hij rilde. Tyr lag ver naar het zuiden. Langs de kust van Tyr sneeuwde het nooit, nog geen vlokje. Lan had het eigenlijk nooit echt geloofd toen hij dat gelezen had, tot hij er zelf was geweest.

'Hier is hij, heer,' zei de wacht met schorre stem. Rakim was een doorgewinterde Saldeaan die een jaar eerder een pijl van een Aiel in zijn keel had gekregen. Dat had hem die stem bezorgd, en bovendien een ongelijkmatig litteken dat hij graag liet zien als hij aan het drinken was. Rakim vond dat hij geluk had dat hij nog leefde, en dat had hij ook. Helaas dacht hij ook dat nu hij de dood eenmaal had verslagen, hem dat steeds opnieuw zou lukken. Hij was een waaghals die opschepte over zijn geluk, zelfs wanneer hij niet dronk, en dat was nooit verstandig. Het had geen zin het lot te tarten.

'Heer Mandragoran?' De ruiter hield in voor Lan en Bukama. Hij bleef in zijn zadel zitten en keek hen onzeker aan, ongetwijfeld omdat hun wapentuig niet versierd was en hun ietwat versleten mantels en jassen waren gemaakt van eenvoudige wol. Lan had niets tegen een beetje borduurwerk, maar sommige mannen uit het

zuiden dosten zich uit als wandkleden. Waarschijnlijk droeg de Tyrener onder zijn mantel een vergulde borstplaat en een zijden overjas met de strepen van zijn Huis erop. Zijn hoge laarzen waren in elk geval voorzien van ingewikkeld borduurwerk dat zilverachtig glansde in het maanlicht. De man sprak verder, bijna zonder adem te halen. 'Het Licht verschroeie mijn ziel, ik was er zeker van dat jullie het dichtst bij waren, maar ik begon al te denken dat ik jullie nooit zou vinden. Heer Emares zit met zeshonderd wapenlieden achter vijf- of zeshonderd Aiel aan.' Hij schudde zijn hoofd. 'Het vreemde is dat ze naar het oosten onderweg zijn, weg van de rivier. In elk geval worden zij net zozeer door sneeuw belemmerd als wij. Heer Emares denkt dat jullie een aambeeld kunnen vormen op die richel die ze de Haak noemen, zodat hij ze van achteren met een hamer kan aanvallen. Hij betwijfelt of ze er voor zonsopgang zullen zijn.'

Lan kneep zijn lippen open. Sommigen van die zuidlanders hadden vreemde denkbeelden over wat beleefd gedrag was. Hij was niet afgestapt voor hij sprak en had zijn naam niet genoemd. Als gast had hij zich als eerste moeten voorstellen. Nu kon Lan dat niet doen zonder opschepperig te klinken. De man had zelfs niet eens de groeten of goede wensen van zijn heer overgebracht. En hij leek te denken dat ze niet wisten dat je in oostelijke richting wegreed van de rivier de Erinin. Misschien was dat onzorgvuldigheid van hem, maar de rest was gewoon onbeschoft. Bukama had zich niet bewogen, maar Lan legde toch een hand op de zwaardarm van de man. Zijn oudste vriend was soms lichtgeraakt. De Haak lag een roede ver van het kamp en het werd bijna licht, maar hij knikte. 'Zeg heer Emares dat ik er ben zodra het licht wordt,' vertelde hij de ruiter. Hij kende de naam Emares niet, maar het leger was zó groot, bijna tweehonderdduizend man uit meer dan tien landen, mét Torenwachten uit Tar Valon en misschien zelfs een groep Kinderen van het Licht, dat het onmogelijk was om meer dan een handjevol namen te kennen. 'Bukama, wek de mannen.'

Bukama gromde, deze keer luid, gebaarde naar Rakim dat hij hem moest volgen en beende het kamp in. Tijdens het lopen riep hij uit: 'Wakker worden en opzadelen! We rijden uit! Wakker worden en opzadelen!'

‘Rijd snel,’ zei de naamloze Tyrener op licht bevelende toon. ‘Heer Emares zou het betreuren als hij het tegen die Aiel moest opnemen zonder dat het aambeeld op zijn plaats stond.’ Hij leek te willen zeggen dat Lan dat dan ook zou betreuren.

Lan riep een beeld van een vlam in zijn gedachten op. Hij voedde de vlam met zijn gevoelens, niet alleen zijn boosheid maar alles, tot het leek of hij helemaal leeg was. Na jaren van oefenen had hij voor het bereiken van ko’di, de eenheid, niet meer dan een tel nodig. Zijn gedachten en zijn eigen lichaam gingen naar de achtergrond, maar hij werd in deze toestand één met de grond onder zijn voeten, één met de nacht, één met het zwaard dat hij niet op deze onbehouwen vent zou gebruiken. ‘Ik zei dat ik er zou zijn,’ zei hij droog. ‘Wat ik zeg, dat doe ik.’ Hij wilde al niet eens meer weten hoe de man heette.

De Tyrener boog kort vanuit zijn zadel, draaide zijn paard om en gaf het de sporen.

Lan hield ko’di nog wat langer vast om te zorgen dat hij zijn gevoelens stevig in de hand had. Het was meer dan onverstandig om boos een strijd in te gaan. Boosheid beperkte het zicht en zorgde ervoor dat je domme keuzes maakte. Hoe had die vent het gered zo lang te blijven leven? In de Grenslanden zou hij zich tien tweegevchten per dag op de hals hebben gehaald. Pas toen Lan wist dat hij kalm was, bijna zo koel alsof hij nog in de eenheid was gewikkeld, draaide hij zich om. Toen hij dacht aan het beschaduwde gezicht van de Tyrener, werd hij niet boos. Mooi.

Tegen de tijd dat hij het midden van het kamp tussen de bomen bereikte, leek het meer op een mierenhoop waar iemand een schop tegenaan had gegeven. Maar Lan wist beter en zag geordende bezigheden die bijna geluidloos werden uitgevoerd. Niemand verspilde zijn energie of adem. Er hoefden geen tenten te worden afgebroken, aangezien lastdieren niet handig waren tijdens gevechten. Sommige mannen zaten al op hun paarden, met hun borstplaten voor, hun helmen op en lansen met een stalen punt van een voet of meer in hun hand. De rest van de mannen was bezig met het aantrekken van zadeliemen of het vastmaken van bogen en pijlen achter hun zadel. De langzamere mannen waren in het eerste jaar van de gevechten tegen de Aiel al omgekomen. De meeste mannen die waren overgebleven, waren Saldeanen en Kandori, en

de rest bestond uit Domani. Sommige Malkieri waren naar het zuiden gekomen, maar Lan wilde hen niet leiden, zelfs niet hier. Bukama reed met hem mee, maar hij was een gelijke.

Bukama kwam hem tegemoet met een lans en de leidsels van zijn gele ruïn Zonnellans in zijn hand. Hij werd gevolgd door een baardloze jongeling die Caniedrin heette en die voorzichtig Katdanser, Lans paard, meevoerde. Het strijdros was nog niet volleerd, maar Caniedrin was niet voor niets voorzichtig. Zelfs een onvolleerd strijdros was een indrukwekkend wapen. Natuurlijk was de Kandori niet zo onschuldig als zijn frisse gezicht zou doen geloven. Hij was een doortastend en ervaren soldaat, een zeer vakkundig boogschutter en een opgewekte moordenaar die vaak lachte tijdens gevechten. Hij lachte nu ook, met de strijd die komen ging in het vooruitzicht. Katdanser schudde met zijn hoofd, ook ongeduldig. Hoe ervaren Caniedrin ook was, Lan controleerde toch zorgvuldig de zadelriem van Katdanser voor hij de leidsels aannam. Een losse zadelriem was net zo dodelijk als een steek met een speer. 'Ik heb hem verteld wat we vanochtend gaan doen,' mompelde Bukama nadat Caniedrin naar zijn eigen paard was gelopen, 'maar met die Aiel kan een aambeeld een speldenkussen worden als de hamer te langzaam neerkomt.' Hij klaagde nooit in het bijzijn van zijn mannen, alleen tegen Lan.

'En de hamer kan een speldenkussen worden als hij toeslaat zonder dat het aambeeld op zijn plaats staat,' antwoordde Lan terwijl hij in het zadel klom. De lucht was nu duidelijk grijs. Donkergrijs nog, maar er was nog maar een handjevol sterren te zien. 'We moeten opschieten als we de Haak willen bereiken voor het licht wordt.' Hij riep uit: 'Opstijgen!'

En opschieten deden ze. Eerst legden ze een halve span in stap af, vervolgens in draf, en vervolgens voerden ze de paarden aan de leidsels te voet in een snelle wandelgang mee, voor ze weer opstegen en opnieuw begonnen. In verhalen galoppeerden mannen rustig tien span, of twintig, maar zelfs zonder dat er sneeuw lag zou de helft van de paarden lam en de andere helft uitgeput zijn als ze de vier of vijf span naar de Haak zouden galopperen. De stilte van de vervagende nacht werd alleen onderbroken door het geknars van hoeven en laarzen in de sneeuw, het gekraak van zadelleer en soms de ingehouden vloeken van mannen die hun teen

stootten aan een steen onder de sneeuw. Niemand verspilde zijn adem met klagen of praten. Ze hadden dit allemaal al vaak gedaan, en de mannen en paarden vonden een soepele gang waarmee ze snel voortgang boekten.

Het land rond Tar Valon was grotendeels heuvelachtig met ver uiteen staande groepen bomen en struiken. Er stonden weinig hoge bomen, maar overal onder de bomen en struiken was het donker. Of ze nu groot of klein waren, Lan hield die boomgroepen zorgvuldig in het oog terwijl hij zijn mannen erlangs leidde, en hij zorgde dat hij er niet te dicht bij in de buurt kwam. Aiel waren meesters in het gebruikmaken van alle soorten dekking die ze konden vinden, plaatsen waarvan je dacht dat een hond er zich nog niet kon verstoppen, en ze stonden bekend om hun hinderlagen. Maar er bewoog niets. Voorzover hij kon zien was zijn groep het enige wat leefde op de wereld. Het enige geluid dat hij hoorde en dat niet van hen afkomstig was, was de roep van een uil.

De lucht in het oosten was veel lichter grijs tegen de tijd dat de lage richel die de Haak werd genoemd in zicht kwam. De richel was nog geen span lang. Er stonden geen bomen op, en hij was maar zo'n veertig voet hoger dan de rest van het terrein, maar elke verhoging kon voordeel bieden in de verdediging. De richel had zijn naam te danken aan de manier waarop het noordelijke uiteinde terugboog naar het zuiden, iets wat duidelijk zichtbaar was toen hij zijn mannen in een lange rij aan weerszijden van hem op de richel stelling liet nemen. Het werd duidelijk lichter. In het westen dacht hij de lichte vorm van de Toren zelf te kunnen zien, in het midden van Tar Valon, zo'n drie roede verderop.

De Toren was het hoogst bekende bouwwerk, maar het werd overschaduwd door een eenzame berg die oprees uit de vlakke voorbij de stad, aan de andere kant van de rivier. Dat was al duidelijk genoeg te zien wanneer er ook maar een beetje licht was. In het donker van de nacht kon je zien dat de berg de sterren blokkeerde. De Drakenberg zou een reus zijn geweest in de Rug van de Wereld, maar hier op de vlakte was hij monsterlijk, tot in de wolken zo hoog en dan nog hoger. Hij stak hoger boven de wolken uit dan de meeste bergen eronder bleven, en de gebarsten top braakte voortdurend een rookpluim uit. Een teken van hoop en wanhoop. Een berg van voorspelling. Bukama keek ernaar en maak-

te nog een gebaar om het kwaad af te weren. Niemand wilde dat die voorspelling uitkwam. Maar het zou natuurlijk wel gebeuren, op een dag.

Vanaf de richel liep een licht heuvelachtig terrein meer dan een span naar het westen, naar een van de grotere groepen struiken die een halve roede breed was. Er waren drie paden door de sneeuw op de vlakke te zien, waar grote aantallen paarden of mannen te voet waren langsgelopen. Van deze afstand was het onmogelijk te bepalen wie die sporen had achtergelaten, Aiel of mannen van het zogenaamde Verbond. Het enige wat hij wist, was dat ze waren gemaakt sinds het was gestopt met sneeuwen, twee dagen geleden.

Er was nog geen teken van de Aiel te zien, maar als ze niet van richting veranderd waren, wat altijd mogelijk was, konden ze elk ogenblik tussen die bomen tevoorschijn komen. Zonder op Lans bevelen te wachten staken de mannen hun lansen met de punt in de grond, zodat ze die snel weer zouden kunnen pakken als dat nodig was. Ze haalden hun bogen tevoorschijn en legden er pijlen op, maar trokken de pees niet aan. Alleen nieuwelingen dachten dat je een boog lang gespannen kon houden. Lan was de enige zonder boog. Het was zijn plicht het gevecht te sturen, niet doelen te kiezen. De boog was het voorkeurswapen tegen de Aiel, al hadden veel zuidlanders er een hekel aan. Emares en zijn Tyreners zouden recht op de Aiel af rijden, zonder hun lansen en zwaarden. Soms was dat de enige manier, maar het was dom mannen te verspillen voordat het moest, en in een handgevecht met de Aiel waren verliezen onvermijdelijk.

Hij was niet bang dat de Aiel rechtsomkeert zouden maken als ze Lans mannen zagen. Ze waren geen meedogenloze vechters, wat sommige mensen ook zeiden; ze vochten niet als de verhoudingen te ongelijk waren. Maar zeshonderd Aiel zouden deze verhouding precies goed vinden; ze zouden tegen minder dan vierhonderd man moeten vechten, al stonden die dan op hoger terrein. Ze zouden vooruitsnellen in de aanval en tegen een regen van pijlen in gaan. Met een goede boog kon een vakkundig boogschutter een man al vanaf driehonderd pas doden en vanaf vierhonderd pas verwonden. De Aiel zouden door een lange gang van staal moeten rennen. Helaas droegen ook zij bogen van hoorn en pees, die net zo

effectief waren als die van Lans mannen. Het zou het zwaarst worden als de Aiel bleven staan om terug te schieten; dan zouden aan beide kanten mannen het leven laten, hoe snel Emares ook kwam. Het zou het beste zijn als de Aiel ervoor kozen naar hen toe te komen, want een rennende man kon niet goed richten. Dat zou het beste zijn, als Emares tenminste op tijd was. In dat geval zouden de Aiel waarschijnlijk proberen Lan in de flanken aan te vallen, vooral als ze wisten dat ze gevolgd werden. Wat een trap tegen een horzelnest zou dat zijn. Hoe dan ook, als Emares hen van achteren aanviel, zou Lan de lansen verzamelen en naar beneden rijden.

Dat was de essentie van de hamer en het aambeeld. Eén troep zou de Aiel op hun plaats houden en de ander zou hen aanvallen, waarna beide troepen zouden oprukken. Een eenvoudige maar effectieve tactiek; de effectiefste tactieken waren meestal de eenvoudigste. Zelfs die koppige Cairhienin had de tactiek leren gebruiken. Veel Altaranen en Morlanders waren omgekomen omdat ze hadden geweigerd dat te leren.

De grijze lucht maakte plaats voor daglicht. De zon zou spoedig achter hen over de horizon komen en hen als omtrekken op de richel zichtbaar maken. Het waaide hard en Lans mantel wapperde, maar hij hervond ko'di en negeerde de kou. Hij kon Bukama en de andere mannen vlakbij horen ademen. Langs de lijn stampen paarden ongeduldig met hun hoeven in de sneeuw. Er hing een havik in de lucht boven het open terrein, op jacht langs de rand van het groepje bomen.

Plotseling wiekte de havik weg en verscheen er een rij Aiel. Ze kwamen in een snelle draf tussen de bomen vandaan, in rijen van twintig man. De sneeuw leek hen niet erg te hinderen. Ze tilden hun knieën hoog op en bewogen zich even snel voort als de meeste mannen zonder sneeuw hadden kunnen doen. Lan haalde zijn kijkglas uit zijn leren zadeltas. Het was een goed glas, gemaakt in Cairhien, en toen hij de koperen buis tegen zijn oog drukte leken de Aiel, nog een span weg, ineens vlakbij te zijn. Het waren lange mannen, vele zo lang als hij en sommige nog groter, met jassen en broeken in bruin- en grijstinten die afstaken tegen de sneeuw. Ze hadden elk een doek om hun hoofd gebonden en een donkere sluier over hun gezicht waardoor alleen hun ogen zicht-

baar waren. Er konden vrouwen bij zijn – Aielvrouwen vochten soms met de mannen mee – maar de meesten zouden mannen zijn. Elk van hen droeg een korte speer in een hand, met een ronde pijlkoker van rundleer en nog een aantal speren in de andere hand. Hun bogen hadden ze op hun rug gebonden. Ze konden dodelijk toeslaan met die speren. En hun bogen.

De Aiel zouden blind moeten zijn om de ruiters niet te zien die hen opwachtten, maar ze liepen zonder aarzelen door, als een dikke slang die vanuit de groep bomen naar de richel gleeed. Ver in het westen klonk een hoorn, ijl door de afstand, en toen een volgende; ze moesten nog in de buurt van de rivier zijn, of zelfs aan de overkant ervan, als het geluid zo ijl klonk. De Aiel liepen door. Er klonk nog een derde hoorn, ver weg, en een vierde, een vijfde en nog meer. Sommige Aiel keken achterom. Trokken de hoorns hun aandacht, of wisten ze dat Emares hen volgde?

De Aiel bleven uit de groep bomen tevoorschijn komen. Iemand had een grove telfout gemaakt, of anders hadden zich meer Aiel bij de groep aangesloten. Er waren nu al meer dan duizend te zien, en nog waren ze niet allemaal tevoorschijn gekomen. Vijftienhonderd, met nog meer Aiel achter zich. Lan stopte het kijkglas weer in zijn zadeltas.

‘Omhels de dood,’ mompelde Bukama. Zijn stem klonk als koud staal, en Lan hoorde andere Grenslanders zijn woorden herhalen. Hijzelf dacht ze alleen maar, en dat was genoeg. Uiteindelijk kwam de dood voor iedereen, en maar zelden waar of wanneer hij dat verwachtte. Natuurlijk stierven sommige mensen in hun bed, maar al van kleins af aan had Lan geweten dat hem iets anders wachtte.

Hij keek kalm naar links en rechts, langs de rij mannen. De Saldeanen en Kandori stonden stil, natuurlijk, maar hij was blij te zien dat ook de Domani geen tekenen van onrust vertoonden. Niemand keek over zijn schouder of leek een vluchtweg te zoeken. Niet dat hij dat had verwacht nadat hij twee jaar zij aan zij met hen had gevochten, maar hij had altijd meer vertrouwen gehad in mannen uit de Grenslanden dan uit andere streken. Grenslanders wisten dat je soms moeilijke keuzes moest maken. Het zat in hun botten.

De laatste Aiel kwamen tussen de bomen vandaan. Het waren er

met gemak tweeduizend, een aantal dat alles en tegelijkertijd niets veranderde. Tweeduizend Aiel waren voldoende om zijn mannen te verslaan en ook nog Emares aan te pakken, behalve als Lans mannen het geluk van de Duistere hadden. Maar de gedachte aan terugtrekken kwam niet bij hem op. Als Emares toesloeg zonder dat het aambeeld op zijn plaats stond, zouden de Tyreners worden afgeslacht, maar als hij kon standhouden tot Emares er was, zou zowel het aambeeld als de hamer misschien kunnen ontkomen. Bovendien had hij zijn woord gegeven. Toch was hij niet van plan hier zinloos te sterven of dat zijn mannen te laten doen. Als Emares er nog niet was als de Aiel binnen tweehonderd pas afstand waren, zou hij zijn manschappen van de richel sturen en proberen om de Aiel heen te rijden om zich bij de Tyreners aan te sluiten. Lan haalde zijn zwaard uit de schede en hield het losjes langs zijn zij. Het was nu net een gewoon zwaard; er was niets opvallends aan. Het zou nooit meer iets anders dan een zwaard zijn, maar het omvatte zijn verleden en zijn toekomst. De hoorns in het westen klonken nu bijna onophoudelijk.

Plotseling tilde een van de Aiel voor aan de rij zijn speer boven zijn hoofd en hield hem drie passen lang geheven. Toen hij de speer liet zakken, stopte de rij. Ze waren nog zo'n vijfhonderd pas van de richel verwijderd, verder dan Lans boogschutters konden reiken. Het Licht mocht weten waarom. Zodra ze gestopt waren, begon de achterste helft van de groep zich om te draaien in de richting waaruit de Aiel gekomen waren. Waren ze gewoon voorzichtig? Het was veiliger om aan te nemen dat ze van Emares wisten.

Lan haalde zijn kijkglas weer tevoorschijn en bestudeerde de Aiel. De mannen vooraan schermde hun ogen af met hun speerhanden en keken naar de ruiters op de richel. Lan begreep het niet. Ze konden waarschijnlijk niet veel meer zien dan donkere vormen tegen de achtergrond van de zonsopgang, en misschien hier en daar de kam op een helm. Maar niet meer dan dat. De Aielmannen schenen met elkaar in gesprek te zijn. Een van de mannen vooraan stak plotseling een hand met een speer omhoog, en anderen deden hetzelfde. Lan liet zijn kijkglas zakken. Alle Aiel keken nu vooruit, en ze hielden allemaal een speer in de lucht. Hij had nog nooit zoiets gezien.

Toen kwamen de speren allemaal tegelijk omlaag en schreeuwden de Aiel een enkel woord dat met gemak de tussenliggende afstand overbrugde en de hoorns in de verte overstemde: ‘Aan’allein!’

Lan en Bukama keken elkaar verwonderd aan. Dat was de Oude Spraak, de taal die werd gesproken in de Eeuw der Legendes en in de eeuwen voor de Trollok-oorlogen. De beste vertaling die Lan kon verzinnen was ‘de man die een volk is’. Maar wat betekende het? Waarom zouden de Aiel zoiets roepen?

‘Ze komen in beweging,’ zei Bukama. En dat klopte.

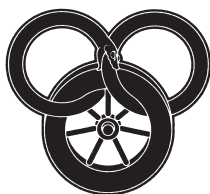
Maar ze kwamen niet naar de richel toe. De rij gesluierde Aiel draaide naar het noorden en ze bereikten weer hun snelle draf. Zodra het voorste deel van de rij ver voorbij de richel was, begonnen ze weer richting het oosten te koersen. Het werd steeds gekker. Dit was geen flankerende beweging, niet naar slechts één kant.

‘Misschien gaan ze terug naar de Woestijnen,’ riep Caniedrin. Hij klonk teleurgesteld. Anderen beschimpten hem. Over het algemeen zei men dat Aiel nooit vertrokken tot iedereen dood was.

‘Gaan we achter ze aan?’ vroeg Bukama zachtjes.

Lan schudde zijn hoofd. ‘We zoeken heer Emares op en praten – beleefd – met hem over hamers en aambeelden,’ zei hij. Hij wilde ook weten wat al die hoorns te betekenen hadden. Deze dag begon vreemd, en hij had het gevoel dat er nog wel meer vreemde dingen zouden volgen vandaag.

Een vervulde wens

Ondanks het laaiende vuur in de groene marmeren haard was de zitkamer van de Amyrlin koud. Moiraine rilde en klemde haar kaken strak opeen om te voorkomen dat haar tanden zouden klapperen. Het zorgde er ook voor dat ze niet kon gapen, wat natuurlijk niet kon, of ze nu maar een halve nacht had geslapen of niet. Je zou verwachten dat de kleurrijke winterkleden aan de wanden, heldere taferelen van de lente en van parken, bedekt waren met rijp en dat er ijspegels hingen aan de zoldering. De haard bevond zich aan de andere kant van de kamer en de warmte drong niet ver de ruimte in. Bovendien pasten de hoge glazen ruiten in de vensters achter haar, die toegang gaven tot een balkon vanwaar je de tuin van de Amyrlin kon overzien, niet zo goed en kwam er kou langs de randen binnen. Telkens wanneer de wind buiten opstak, werd haar rug geraakt door een ijzige windvlaag die dwars door haar wollen gewaad kwam. Hetzelfde lot trof haar allerbeste vriendin, maar aangezien Suan Tyreense was, zou ze niets laten merken, zelfs al vroom ze dood. Het Zonnepaleis in Cairhien, waar Moiraine grotendeels was opgegroeid, was vaak ook zo koud geweest in de winter, maar daar was ze nooit gedwongen geweest op de tocht te staan. De kilte van de marmeren vloertegels drong door het gebloemde Illiaanse kleed omhoog in Moiraines muilen. De gouden ring met het Gro-